

תפיסות הורים ומורים לגבי תפקידי המורה בטיפול בבכיונות רשת (פוסטר)

אסתר סטלה נפומנישצ'י
אולפנת בני עקיבא, ערד
stella.kigin@gmail.com

ג'סיקה ברנט
מת"א, ערד
bernath.jessica@gmail.com

שי יעקובי
בית ספר חופית, אשדוד
shayyako@gmail.com

שלי רוט פלנר
מקיף ו, באר שבע
shelleyrothfellner@gmail.com

Teacher and Parent Perceptions regarding Teacher Roles in Dealing with Cyberbullying (poster)

Jessica Bernath
Matya Arad
bernath.jessica@gmail.com

Ester Stella Nepomnyashchy
Ulpanat Bney Akiva, Arad
stella.kigin@gmail.com

Shelley Roth Fellner
Makif Vav Khol, Beer Sheva
shelleyrothfellner@gmail.com

Shai Yaaqobi
Hofit School, Ashdod
shayyako@gmail.com

Abstract

Cyberbullying is a common phenomenon among students. Because it usually occurs beyond school hours, collaboration between the educational staff and the parents is required in order to efficiently address it. This study examines whether teachers and parents have similar perceptions regarding the roles of teachers in dealing with cyberbullying. A pilot study revealed four teacher roles: "police officer", "counselor", "warner" and the "neutral teacher". From these roles, a questionnaire was formulated which 34 parents and 35 teachers answered. No significant differences were found between the two groups; the roles of the "counselor" and the "warner" were perceived positively, and neutrality was perceived negatively. However, differences were found when additional variables were examined. With respect to age, elementary school teachers perceived active roles more positively than parents, while parents of children in high schools supported more active roles than teachers. Differences were also found among teachers, with elementary school teachers perceiving their role as more involved. Differences were also found when comparing secular and religious schools. In secular schools, parents and teachers perceived involvement more positively. Further, teachers in religious schools perceived involvement more positively than parents. As mentioned, neutrality was perceived negatively, but a positive correlation was found between teachers' seniority and their support for this role. The findings imply that a tailored response with regards to different populations is needed to bridge the gaps and expectations between parents and teachers and to create common dialogical frameworks in which cyberbullying is addressed.

Keywords: Cyberbullying, Role Perception, Parents' Perceptions, Teacher Perceptions.

תקציר

בריאות רשת היא תופעה שכיחה בקרב תלמידים. ייחודה בכך שהיא עלולה להתרחש בכל מקום וזמן, כלומר בשעות הלימודים ומעבר להן (בוניאל-נסים ואחרים, 2019). מאפיין נוסף היא שכיחות נמוכה של דיווח, הן של הקורבנות והן של העדים לתופעה (צור, היימן ואולניק-שמש, 2019). נמצא שכ-70% מקורבנות האלימות לא דיווחו עליה כלל ומיעוט הילדים סיפר על כך להוריהם (בוניאל-נסים ואחרים, 2019). תמונה זאת עולה בקנה אחד עם נתונים על מעורבות נמוכה של ההורים בנוגע לדפוסי ההתנהגות והשימוש של ילדיהם ברשת בכלל ובנוגע לבריאות ברשת בפרט. גם המורים מודים שהם אינם מודעים למרבית ביטויי הבריאות וכי לפעולות ענישה של ביה"ס השפעות מעטות. לכן יש חשיבות לשיח בין הגורמים השונים ולטיפול מערכתי בנושא (עציוני, 2020).

מחקר זה בוחן עניין אחד הקשור להיבט זה. ביקשנו לבדוק אם יש הבדלים בין תפיסות ההורים למורים בנוגע לתפקיד המורה בהתמודדות עם תופעה מטרידה זו. במחקר מקדים הוצפו ארבעה "תפקידים אפשריים" שמורים יכולים לקחת על עצמם בהקשר זה: "שוטר.ת" (אכיפה וענישה), "מדריך.ה" (הקניית ידע וערכים), "מתריע.ה" (דיווח) ו"גורם ניטרלי" (חוסר מעורבות). מתוך אלה נוסח שאלון עמדות מסוג ליקרט עליו ענו 34 הורים ו-35 מורים. בקבוצת ההורים 16 היו הורים לילדים בחינוך הממלכתי ו-18 בממ"ד, 16 היו הורים לילדים בב"ס יסודי ו-18 בעל יסודי. בקבוצת המורים לימדו 22 בחינוך הממלכתי ו-13 בחינוך הממ"ד, 8 לימדו בב"ס יסודיים ו-22 בבת"ס העל יסודיים.

כאשר נבדקו ההבדלים בין הקבוצות לא נמצאו הבדלים משמעותיים; היתה התייחסות חיובית לתפקידי "המדריך.ה" וה"מתריע.ה", ושליטת לניטרליות. עם זאת, נמצאו הבדלים כאשר נבחנו משתנים נוספים. בהתייחס לגיל, מורים בבת"ס יסודיים תפסו מעורבות באופן חיובי יותר מאשר הורים, בעוד שהורים לילדים בבת"ס על-יסודיים תמכו בתפקידים פעילים יותר מאשר המורים. התמונה העולה בבת"ס העל-יסודיים היא מורכבת כיוון שהורים יותר ממורים רואים את תפקיד המורים כדמויות שאוכפות ומענישות, ומורים יותר מהורים תומכים באי התערבות. נשאלת השאלה מי בפועל עושה זאת. הבדלים נמצאו גם בהשוואת בת"ס ממלכתיים וממ"ד. בחינוך הממלכתי, הורים ומורים תפסו באופן חיובי יותר מעורבות. עוד, מורים בבת"ס הממ"ד תפסו באופן חיובי יותר מעורבות מאשר ההורים. בהתייחס לאוכלוסייה זאת, גודמן (2013) מצא שהורים אינם מודעים לפעילות של ילדיהם ברשתות וכי הם אינם רואים בבריאות רשת תופעה שמתקיימת מעבר למרחב הווירטואלי. עולה תמונה בעייתית – מצד אחד ההורים אינם מעוניינים בהתערבותם של המורים, אך הם אינם מתערבים בעצמם. לבסוף, נמצא קשר חיובי בין ותק המורים לבין תמיכתם בתפקיד הנטרלי. ממצאי מחקר זה מדגישים את הצורך להתאים התערבות ייחודית בהתאם לאוכלוסייה, לתת ביטוי לקולות השונים ולבנות בשיתוף מהלכי פעולה, בכדי לגשר על המידע והציפיות בנוגע לשאלת האחריות בטיפול בביטחון התלמידים במרחב הווירטואלי.

מילות מפתח: בריאות ברשת, עמדות הורים, עמדות מורים, תפיסת תפקיד.

תודות: מחקר זה נעשה במסגרת לימודי תואר שני בתוכנית "חינוך בעידן טכנולוגיות מידע" במכללה האקדמית קיי. אנו מודים לד"ר מירב אסף על הליווי שלה בתהליך המחקר והכתיבה.

מקורות

- בוניאל-נסים, מ', הראל-פיש, י', וולש, ס', טסלר, ר', מאור, ר' ושטיינמן, נ' (2019). **המחקר הארצי HBSC סיכום ממצאי ההרחבה בתחומי המשד לבטיחות פנים ניתוח מגמות בין השנים 1994 עד 2019 והשוואה בין לאומית.** https://www.gov.il/BlobFolder/reports/hbsc-2019/he/research_HBSC%202019.pdf
- גודמן, י' (2013). עידן הפייסבוק: סמכות הורית והתמודדות חינוכית בציונות הדתית. **המשפחה בעין הסערה – ספר עמדו"ת, ד, 109–142.**
- עציוני, ל' (2020). הדין הפלילי ככלי להתמודדות עם תופעת האלימות המקוונת בקרב בני נוער. **סייבר, מודיעין וביטחון, 4, 89–99.**
- צור, י', היימן, ט' ואולניק-שמש, ד' (2019). פיתוח והטמעה של תכנית התערבות להתמודדות תלמידים עם בריאות ברשת הממוקדת במעורבות עדים. י' עשת-אלקלעי, א' בלאו, א' כספי, נ' גרי, י' קלמן, ש' אתגר (עורכים). **ספר הכנס הארבעה-עשר לחקר חדשנות וטכנולוגיות למידה ע"ש צ'ייס: האדם הלומד בעידן הדיגיטלי (עמ' 74–84).** האוניברסיטה הפתוחה.